

Запропоновані кооперативні ігри, які сприятимуть формуванню мовленнєвої особистості дошкільника

Список використаних джерел

1. Аніщук А.М. Оптимізація мовленнєвого самовираження старших дошкільників: методичний посібник. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2008. 63 с.
2. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. Львів: Світ, 1990. 176 с.
3. Гавриш Н.В. Розвиток мовленнєво-творчої діяльності в дошкільному дитинстві. Донецьк: Либідь, 2001. 13 с.
4. Дроздова В.В. застосування кооперованого навчання як різновиду сучасних педагогічних технологій для розвитку науково-педагогічних працівників. *Науковий вісник ужгородського університету. Серія: «педагогіка. Соціальна робота»*. 2016. випуск 1 (38). С. 120- 122.
5. Зімакова Л.В., Тупиця О.Ю. Коопероване навчання в сучасних закладах освіти України. URL: <http://surl.li/diyuh> (дата звернення: 22.11.21).
6. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посіб. / авт.-уклад.: О. Пометун, Л. Пироженко. К.:А.С.К., 2002. 136 с.
7. Johnson D.W. Conflict resolution and peer wederation programs in elementary and secondary school. A review of the research. *Review of Educational Research*. 1996. № 66. P. 459–506.

УДК: 373.2.091.64:004.087

Шляпкіна Н. В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Науковий керівник – к. п. н., ст. викл. **Фазан Т. П.**

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДО

У статті висвітлено питання використання мультимедійних засобів в освітній діяльності ЗДО, здійснено аналіз психолого-педагогічних досліджень із цієї проблематики. Наголошено на важливості впровадження в освітній простір ЗДО мультимедійних засобів. Здійснено експериментальне дослідження, яке доводить ефективність запропонованої програми по підвищенню кваліфікації педагогічних працівників щодо використання мультимедійних засобів навчання у роботі з дошкільниками.

Ключові слова: мультимедійні засоби, освітня діяльність у ЗДО, освітній простір у ЗДО, діти дошкільного віку.

Постановка проблеми. Сьогодні характеризується наявністю суттєвих зміни у національній політиці щодо дошкільної освіти. У результаті приєднання нашої країни до єдиного європейського простору мають місце прогресивні зміни, що стосуються стратегії її розвитку. Досить швидкими темпами відбувається процес

інформатизації сучасного суспільства, у результаті чого виникає необхідність у розробці нової моделі системи дошкільної освіти, яка б у своїй основі містила б використання комп'ютерних технологій. Процес комп'ютеризації дошкільної освіти – це один із невід'ємних складових інформатизації суспільства, який відображає загальні тенденції глобалізації світових процесів та гармонійного розвитку особистості дитини. Загальний розвиток дитини за сучасних умов тісно пов'язаний з розвитком її інформаційної компетентності. Саме з цієї причини у новій редакції Базового компоненту дошкільної освіти особлива увага приділяється використанню комп'ютерів у закладах дошкільної освіти.

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) проникають практично в усі сфери діяльності людини, забезпечуючи цим поширення інформаційних потоків у суспільстві, а також сприяють утворенню глобального інформаційного простору. За сучасних умов процес комп'ютеризації є вирішальним показником оцінювання дієздатності не лише сучасної школи, а й дошкільного закладу.

Мультимедіа-технології дають можливість зробити навчально-виховний процес більш інтенсивним, сприяють розвитку мислення та уяви дітей, збільшенню обсягу навчального матеріалу, який їм необхідно засвоїти. Крім цього, вони допомагають у формуванні дослідницьких, пошукових умінь, уміння приймати оптимальні рішення, викликають зацікавленість та позитивне ставлення до навчання у дітей дошкільного віку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Над вивченням особливостей використання сучасних комп'ютерних технологій у педагогічному процесі закладів дошкільної освіти працювала низка учених. До таких, зокрема, відносять: Ю. Горвица, С. Дяченко, В. Могільову, В. Моторіна, С. Новосьолову, Ю. Олійника. Вони висловлювали думку, що використання комп'ютерних технологій у процесі організації роботи з дітьми сприяють підвищенню ефективності навчального процесу.

У роботах вітчизняних учених-педагогів О. Бурбело, П. Городь та Ю. Казакова досліджувалися різні аспекти проблеми професійної підготовки майбутніх вихователів та теоретико-методологічні засади їхнього становлення. Над дослідженням проблемами формування комп'ютерної грамотності працювали Г. Кедровіч, Н. Морзе, В. Лозова, А. Яковлева та інші. Велика кількість наукових праць, що стосуються теми дослідження, належить В. Імбер, яка розглядала питання підготовки педагогів до використання засобів мультимедіа. Мультимедійні технології та засоби навчання були об'єктом дослідження А. Гуржій, Р. Гуревич, Л. Коношевського та О. Коношевського. Такі учені, як М. Воробченко, О. Косачова та В. Понеділко описували навчання в закладах дошкільної освіти за

допомогою мультимедійних засобів. Крім цього, ними було визначені основні напрями їх використання та проблеми професійної підготовки майбутніх вихователів щодо застосування мультимедійних засобів навчання.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці використання мультимедійних засобів в освітній діяльності закладів дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Необхідність переформувувати освітній процес, втілюючи інформаційні технології в сфері дошкільної освіти, яка є первинним осередком сталої освіти, схиляє до розвідки напрямків використання комп'ютерної техніки як знаряддя процесу еволюції індивідуума дитини дошкільного віку.

Діти, народжені у сучасному світі, від самого народження постійно знаходяться у медіа-середовищі. Електронні іграшки, ігрові приставки, комп'ютер все більше і більше займають місця у дозвільній діяльності дітей дошкільного віку. Це не проходить непомітно, адже накладає певний відбиток на формуванні їх психофізичних якостей, а також має безпосередній вплив на розвиток їхньої особистості.

Головним завданням застосування комп'ютерної техніки в дошкільних навчальних закладах є усесторонній розвиток малюка та підготовчий процес до «комп'ютерної дійсності», іншими словами, виховання у дитини передбачуваного почуттєвого відношення до комп'ютера, усвідомлення його як поплічника в різноманітних сферах життя, розуміння його ролі та функцій для отримання потрібного результату. Пристосування до світу комп'ютерів не лише послабить труднощі дитячого поступу до проблем повноліття, однак й позитивно впливатиме на навчальній продуктивності за сприянням комп'ютерної техніки й застосуванню її в ігрових діях.

Науковці стверджують, що з метою збагачення дитячої діяльності так само, як і самого освітнього процесу, доречно застосовувати інформаційні технології. У такому випадку це приносить позитивні результати. Особливо це корисно тоді, коли мультимедіа у житті дитини поєднується з конструюванням, грою, художньою та іншими видами діяльності. Необхідною умовою є те, що це мають бути науково обґрунтовані комп'ютерно зорієнтовані засоби розвитку дитини [4, с. 23].

Зазначимо, що термін «інформатизація» вивчає цілісність соціально-економічних, правових, науково-технічних, організаційних, політичних, виробничих процесів, тісно пов'язаних між собою, основним завданням яких є створення середовища, необхідного для задоволення потреб членів суспільства шляхом розбудови, формування, застосування інформаційних технологій, мереж, ресурсів та систем, що ґрунтуються на досягненнях комунікаційної та

обчислювальної техніки сучасності. Багаторазово поняття «інформатизація» використовується одночасно з терміном «комп'ютеризація», що характеризує плин впровадження та розвитку комп'ютерів, від яких залежить хід автоматизації технологій у різноманітних галузях діяльності людини та розвиток інформаційних процесів [5].

Комп'ютерні технології впливають на формування дитячого світогляду. Існує велике їх розмаїття в телевізійних програмах, у використанні реклами, електронних ігор, комп'ютерної техніки. Спершу малюк отримував різні знання з довідкової літератури, конспектів, книжок, тлумачення учителя, та з бігом часу спостерігаються істотні зміни у роботі педагога, на які вплинули реалії сучасності, в результаті чого навчальний процес збагатився новітніми інформаційними методами. Це вкрай необхідна справа для полегшення засвоєння дитиною навчального матеріалу, адже її мозок значно краще сприймає інформацію, що подається медіа засобами, наприклад, у вигляді розважальних телевізійних програм. Тому спостерігається зміна ігрової дитячої діяльності, змінюються захоплення дитини та фаворитні герої. Раніше досліджено, що до кожної дитини потрібен індивідуальний підхід, бо кожен малюк – це неповторний світ, в якому неординарно сприймаються новітні знання. Завдяки застосуванню комп'ютерної техніки та різноманітних онлайн-засобів, в освітньому процесі появилася перспектива викладення нової інформації шляхом задоволення індивідуальних потреб кожної дитини [1, с. 16].

Комп'ютерні технології в дошкільній освіті – це сукупність навчально-методичних знань, які обіймають систему наукових матеріалів з їх великим значенням у процесі навчання в дошкільних навчальних закладах, а також інструментальні та технічні знаряддя обчислювальної техніки. А ще вони охоплюють практики та способи для піднесення педагогічної діяльності учителів і дітей, якими уділяється багато уваги їх взаємодії [7, с. 78].

Виокремлюється кілька шляхів реалізації інформаційних процесів у закладах дошкільної освіти, а саме: навчання та підняття на більш високий рівень кваліфікації вихователів та учителів; підготовка педагогічних працівників усіх категорій на тему засвоєння інформаційних технологій; організація матеріально-технічних умов для позиціонування, результативного застосування та захищення механізмів комп'ютерної техніки та інформатизації; закупівля комп'ютерної техніки, знарядь прикладних і системних програм та інформатизації; генерування та еволюція медіатеки, формування та віднова фундаментального базису, примноження та плідне застосування можливостей освіти у використанні комп'ютерних

технологій в діяльності закладів освіти [3, с. 11].

Важливе педагогічне завдання в незначний часовий інтервал долучити малечу до засвоєння, перетворення та використання на практиці чималих інформаційних об'ємів. Доцільна розумна реалізація навчального процесу, в ході якого дитина споглядає результати своєї роботи з можливістю їх оцінювання, а також з інтересом, ініціативою та піднесенням працює на занятті.

При інтеграції ІКТ в дошкільну освіту пришвидшується процес навчання дітей, коли відбувається планування та логічна вибудова складових реальних подій; при чому має місце розвиток схильності до результативних прогнозів своїх дій. Таким чином, істотним фрагментом в еволюції дитячої особистості виступає початок оволодіння базису теоретичного мислення, тобто дитина спочатку думає, а вже потім починає діяти [8, с. 405].

У базовій складовій дошкільної освіти, у варіативному компоненті окреслені чинники інформатичної обізнаності дошкільників, а конкретніше: компетентність у роботі на комп'ютерній техніці; знання правил управління комп'ютером за допомогою «миші» чи клавіатури; розуміння спеціальних понять (екран, клавіатура, клавіша, флешка, програма, комп'ютерні ігри) та найпростіші практики володіння комп'ютером для дошкільників; знання та дотримання правил безпеки в ході праці за комп'ютером [2, с. 18].

Розроблена цікава програма для дітей дошкільного віку, що називається «Я у світі», якою визначається високий рівень суспільної інформатизації, притаманний для середовища проживання сучасних дошкільників, які вже розуміють призначення комп'ютера, як технічного знаряддя сучасності, що потрібний для виконання роботи по обробці інформації. Саме пристосуванню дітей до існування в інформаційному суспільстві зараджує праця на комп'ютері, займає солідне місце помічника у виховному процесі; виступає сильним навчальним технічним інструментом; розширює межі обізнаності відносно навколишнього світу.

При використанні комп'ютерної техніки дошкільня виступає як активний суб'єкт діяльності пізнання. У дитячій свідомості створюються передумови абстрактно-логічного мислення, здібність підкреслено віддавати перевагу певному дієвому методу та самотужки опрацьовувати матеріал із запланованою швидкістю, розвиваючи фундаментальні індивідуальні властивості. І це все в наслідок використання комп'ютера, у дитини виробляються наступні якості:

– самостійність – плекає навичку до самостійних дій, тренується у вправності самотужки перемагати перешкоди, підшукувати прийоми розв'язання завдань;

– креативність – здатність до вироблення та реалізації оригінальних ідей: демонструє майстерність пропонувати новітні нестандартні ідеї, визначаючи напрямки їх втілення в життя;

– відповідальність – в ході вирішення нагальних проблем проводиться навчання в умінні відповідати за завершене завдання, за виконані разом з іншими учасниками процесу діяння (розв’язана задача, гра, на інше); з почуттям високої відповідальності користується технікою, ретельно слідкує за порядком на робочому місці, стимулюючи до цього інших членів колективу;

– самоконтроль – старається наполегливо досягти розумом плоди власного вирішення поставлених завдань на комп’ютері, не впадає в паніку відносно зроблених промахів; докладає зусиль для завершення розпочатої справи, переборює перепони, коригує допущені погрішності;

– жадібність до знань: розкриває зацікавленість до поставленої цілі, до розвивальних і навчальних ігор і завдань [9, с. 349].

Для того, щоб визначити ефективність застосування мультимедійних засобів навчання у процесі організації роботи з дітьми дошкільного віку, нами було заплановано проведення експериментального дослідження. Його основою стали сучасні уявлення психології та педагогіки.

Мета полягала у тому, щоб визначити рівень готовності педагогічних працівників до використання мультимедійних засобів навчання, а також ставлення дошкільників до їх застосування під час проведення занять.

Протягом 2021-2022 років нами був організований та проведений педагогічний експеримент на базі закладу дошкільної освіти «Барвінок» Котелевської селищної ради. У проведенні дослідження взяли участь діти старшого дошкільного віку, вихователі та батьки вихованців.

Експериментальне дослідження передбачало проведення констатувального, формувального та контрольного експерименту.

Були виділені критерії готовності вихователів до використання мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку: *когнітивно-мотиваційний* – це критерій, який передбачає наявність у вихователів теоретичної обізнаності з даного питання; *репродуктивно-комунікативний* – передбачає наявність у вихователів комплексу знань, умінь та навичок щодо практичного використання мультимедійних засобів навчання у процесі роботи з дошкільниками; *креативно-інноваційний* критерій передбачає наявність у педагогів творчих здібностей та бажання їх застосовувати з метою організації навчально-виховного процесу з дітьми у закладі дошкільної освіти.

На основі названих критеріїв виділені їх показники та рівні сформованості готовності вихователів до використання мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку (високий, середній та низький).

У процесі проведення констатувального експерименту перевірка когнітивно-мотиваційного критерію була можливою завдяки використанню бесіди з вихователями закладу дошкільної освіти. Таким чином, було з'ясовано рівень їх готовності до застосовування мультимедійних засобів. Для перевірки репродуктивно-комунікативного критерію використовувався метод анкетування. Це дало можливість визначення рівня обізнаності вихователів з можливостями застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку. Креативно-інноваційний критерій був досліджений завдяки використанню методу спостереження. Таким чином, ми мали можливість проаналізувати діяльність педагогів у процесі виконання ними практичних завдань.

На основі проведеного констатувального етапу даного дослідження ми з'ясували, що лише 13,89% вихователів, які брали участь в експерименті, мають високий рівень готовності до використання мультимедійних засобів навчання у роботі зі старшими дошкільниками, у 47,23% було зафіксовано середній рівень, а у 38,9% – низький рівень.

Це сприяло прийняттю рішення про необхідність проведення формуального етапу даного дослідження. З цією метою нами було розроблено програму по підвищенню кваліфікації педагогічних працівників щодо використання мультимедійних засобів навчання у роботі зі старшими дошкільниками, яка складалася з трьох етапів: інформаційного, практично-діяльнісного та дослідницько-творчого.

По завершенні формуального етапу було проведено контрольний етап експериментального дослідження з метою перевірки ефективності розробленої нами програми. Були зафіксовані позитивні зміни у готовності вихователів до використання мультимедійних засобів навчання у роботі зі старшими дошкільниками. Кількість педагогів, які мають низький рівень, зменшилася на 27,79%, в той час, як відбулося зростання кількості вихователів, що мають середній рівень та високий рівень на 8,33%. Отже, це доводить ефективність запропонованої нами програми по підвищенню кваліфікації педагогічних працівників щодо використання мультимедійних засобів навчання у роботі зі старшими дошкільниками. На нашу думку, вона може бути застосованою педагогічними працівниками закладу дошкільної освіти у майбутньому.

Хотілося б відзначити те, що проведення занять з використанням мультимедійних засобів навчання позитивно відобразилося і на дітях, адже це сприяло активізації їх підвального інтересу, підвищило їх активність та бажання приймати участь у навчальному процесі, рівень засвоєння ними навчального матеріалу також зріс.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, використання мультимедійних засобів навчання є доречним у процесі організації роботи з дітьми дошкільного віку. Ми мали можливість переконатися у тому, що це позитивно впливає на підвищення їх інтересу до процесу навчання, здатності до запам'ятовування матеріалу та на бажання виконувати навчальні завдання. Важливо наголосити на тому, що це також має позитивний вплив на розвиток і розширення творчого потенціалу як вихователів, так і вихованців; позитивно впливає на підвищення зацікавленості дошкільників до освоєння навчального матеріалу; стимулює дітей до того, щоб більш детально розглядати інформацію, вивчення якої передбачається чинними програмами, та впливає на те, що вони краще її розуміють та запам'ятовують.

Список використаних джерел

1. Андрущенко Т.К., Лохвицька Л.В., Руденко Ю.А., Дудник Н.А. Використання ІКТ для формування здоров'язбережувальної компетентності старших дошкільників. Інформаційні технології і засоби навчання. 2021. №81(1). С. 15–35.
2. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. 2021. 36 с
3. Впровадження та поширення інформаційно-комунікаційних технологій у роботі дошкільного навчального закладу з дітьми, педагогами, батьками та громадськістю : *тематичний збірник праць* / упоряд.: А. А. Волосюк; за заг. редакцією Л. А. Шишолік. Рівне : РОППО, 2015. 85 с.
4. Гуревич Р. С. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: навчальний посібник для студентів педагогічних ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної освіти. Київ: «Освіта України» 2016. 390 с.
5. Денісова О. О. Концепція інформатизації в Україні. URL: <http://readbookz.com/book/218/8455.html>
6. Ковалевська Н. В., Пасічніченко А. В. Ігрові технології у просторі ЗДО. *Дошкільна освіта у сучасному соціокультурному просторі*. № 5. 2021. С. 110-114.
7. Мардарова І. К. Інформатизація дошкільної освіти: проблеми та перспективи розвитку. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського*. Педагогічні науки. 2017. № 5. С. 78–82.
8. Олійник Ю. І. Способи використання інформаційних комп'ютерних технологій у підготовці фахівців галузі дошкільної освіти. *Педагогічні науки : зб. наук. праць*. Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. Вип. 51. С. 403–408.
9. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» (нова редакція) у 2 ч. Ч. II. Від трьох до шести (семи) років / О. П. Аксьонова, А. М. , Артемова та ін.; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ : ТОВ «МЦФУР-Україна», 2014. 452 с.